

Становище

от доц. д-р Албена Накова

за дисертационния труд на Мария Любенова на тема „Образователните медии – модел и модерна визия на институционалния PR“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата

Предложеният за защита дисертационен труд на тема „ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ МЕДИИ – МОДЕЛ И МОДЕРНА ВИЗИЯ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ PR“ се състои от: увод, четири глави и заключение в обем от 157 страници и 9 приложения в обем от 200 страници.

Както следва от самото заглавие на дисертационния труд, в центъра на вниманието на автора му са новите институционални медии, в лицето на институционалните сайтове, които след 2000 г. бяха утвърдени като новата форма на комуникация на държавата с обществото и които с развитието на икономиката на знанието поемат върху себе си все повече образователни функции по отношение на гражданите и бизнеса, помагайки им да бъдат информирани, но също така и формирайки у тях проактивна позиция, която ги кара да търсят нови знания и информация, както и да изразяват критично отношение към политиката и дейността на институциите. Сам по себе си този избор е показателен и красноречив за актуалността на избраната проблематика, която е напълно в унисон и с най-новите политики и концепции на Европейската комисия за медийното образование, като образование насочено не само към натрупването на информация, но и към формирането на познавателни нагласи, критичност и собствено мнение. Разглеждането на институционалния сайт като тип образователна медия е израз на иновативен подход, който е свързан с разбирането за новото предназначение на институционалния сайт в условията на дигитална глобализация – да бъде не само носител на информация, но и да формира познавателни диспозиции. В този смисъл е и практическата насоченост и полезност на този иновативен подход, чието приложение би допринесло за намирането на решение на основни комуникационни и информационни проблеми, свързани с достъпа до информация, прозрачността и реалните граждански права. Ето защо отчитам като безспорно достойнство на настоящата разработка нейната практическа ангажираност и полезност.

Няма съмнение, че съвременната дигитална епоха е свързана с фундаментални промени в начините на осъществяване на комуникацията в обществото, с налагането на нови модели на общуване с институциите, базирани на мрежовата комуникация и дигиталния език и свързани с новите изразни средства на новата среда. Очевидна е нуждата от подмяна на старите комуникационни модели на институциите с нови, от изцяло обновен комуникационен апарат на действащите институции, от внедряване на нови модели и канали на институционализирана комуникация. В това е и основният принос на разглеждания дисертационен труд – анализирайки сложната организация на съдържанието на институционалните сайтове на различните институции и липсата на общоприет модел на поднасяне на информацията в съчетание с недостига на достатъчно подготвени професионални кадри, което създава сериозни пречки пред прозрачността и достъпа до информация, авторът предлага една комуникационна и организационна иновация под формата на разработване на модел на **Медиен център** и модел на нов вид **образователен медиен коридор**, адекватен на съвременната динамична реалност, който да има информационно-образователна насоченост и който би могъл да заработи след известна реорганизация на сайтовете на институциите като директен информационен канал (образователна медия). Целта на предлаганата иновация е да се създаде работещ модел на институционалния сайт като образователна медия, който да представлява образец и модерна визия на институционалния PR. Това означава, че се предлага един нов подход към управлението на комуникациите в публичната сфера, който е обоснован не само чрез разработването на съответен теоретичен модел, но и чрез очертаване на неговото конкретно практическо приложение, което би довело до повишаване ефективността на работата на институциите и до по-адекватно изпълнение на техните функции, свързани с удовлетворяването на нуждите на обществото от бърза, навременна и достоверна информация. Ето защо като безспорно достойнство на дисертацията следва да се отчете не само нейната теоретична иновативност, но и обосноваването на възможността за практическо приложение на предлаганата иновация, което показва, че тази теоретична иновация не е самоцелна и отговаря напълно на съвременното разбиране за науката, като предлагаща решения на конкретни проблеми на практиката. Самият факт, че Мария Любенова е решила да посвети изследователските си търсения на един толкова актуален и същевременно практически важен проблем, показва, че нейните изследвания нямат самоцелен характер, а имат своите дълбоки както научно-теоретични, така и практико-приложни основания, като същевременно е показател за

сериозността и значимостта на научните ѝ търсения, още повече, че нейната професионална биография показва сериозна обвързаност със сферата на медиите и PR, което е и предпоставка за доброто познаване на проблемите и нуждите на тази професионална сфера. Във връзка с това едно друго достойнство на дисертационния труд е, че авторът много добре познава и е изложил практиката на медийното регулиране, съществуващите нормативни рамки и регулативни механизми, както у нас, така и в редица други европейски страни. Показател за социологическата култура на автора е и доброто познаване и прилагането в дисертационния труд на различни социологически методи за набиране на емпирична информация с цел обосноваване на необходимостта от въвеждане на модела на медийните центрове на институционалните сайтове и обособяването на сайтовете като нов вид модерни обществени медийни платформи с образователна, разяснителна и информационна цел, а именно методите на контент анализа, стандартизираното интервю, експертната оценка, дълбочинното интервю.

Като несъмнено достойнство на дисертацията и показател на научната и професионална компетентност на автора следва да се отбележи и богатството на използваната литература - 129 заглавия, от които: 37 - на кирилица, 48 - на латиница и 44 интернет източника.

Приемам по принцип и формулираните от Мария Любенова приноси моменти в дисертационния ѝ труд.

Безспорните достойнства на дисертационния труд обаче не означават, че той не поражда и някои бележки и въпроси. Всъщност би било твърде странно, ако трудът на Мария Любенова предизвикваше единствено удовлетворение и съгласие. Във връзка с това искам да изкажа някои свои бележки, които по-скоро могат да се разглеждат като насоки за бъдеща работа на автора по усъвършенстване на предлагания от него модел.

Още в началото на Първа глава авторът заявява, че има „амбицията да надгради нов комуникационен модел на базата на известните до момента базови теории и модели на масмедийното въздействие“ (стр. 10). В процеса на излагането на различните теории за комуникацията обаче, авторът проследява последователно тяхното възникване във времето и очертава основните идеи, застъпвани от авторите на тези теории, но не извежда идеите, плодотворни от гледна точка на разработвания и предлаган в дисертацията нов модел. При извеждане на самия модел също не се посочва по какъв начин той се вписва в научната традиция, на базата на кои идеи стъпва и кои доразвива, и в същото време кои опровергава като неадекватни на новите реалности. В тази връзка

смятам, че един подобен анализ би засилил значително теоретичната обосновка на предлагания модел.

От друга страна, във връзка с практическото приложение на разработения модел, смятам, че би било подходящо да се разпише по-подробно начинът на неговата реализация на практика, т.е. как той се вписва, как би могъл да се реализира в рамките на предвижданата и подготвяна административна реформа. На стр. 113 от дисертацията се отбелязва, че разработването и прилагането на този нов модел е в съответствие с основните постановки на Стратегията за развитие на държавната администрация 2014 – 2020 г., което е сериозна предпоставка за възможността за неговата реализация на практика, но не са предложени конкретните стъпки за неговата практическа реализация, което значително би повишило инструменталната ценност на предлагания модел. А възможностите на предвижданата и планирана административна реформа са благоприятни от гледна точка на реализацията на предлагания модел, доколкото се предвижда оптимизиране на административните структури, основано на интензивното внедряване и използване на информационните и комуникационни технологии, поради което смятам, че на тези въпроси би следвало да бъде отделено повече внимание в рамките на една бъдеща работа по проблема.

Направените забележки в никакъв случай не омаловажават стойността на направеното от автора – те са по-скоро препоръки за бъдеща работа в посока на доусъвършенстване на предлагания модел и ако бъдат приети, това би означавало, че работата на Мария Любенова няма да приключи със защитата на дисертационния труд, а ще продължи и след това в процеса на нейната професионална дейност, а защо не и научна.

В заключение бих искала да изразя своето убеждение, че дисертационният труд на Мария Любенова съответства на всички изисквания за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

София

29.05.2014 г.

Член на научното жури:

доц. д-р Албена Накова